

Інтернет-нарада

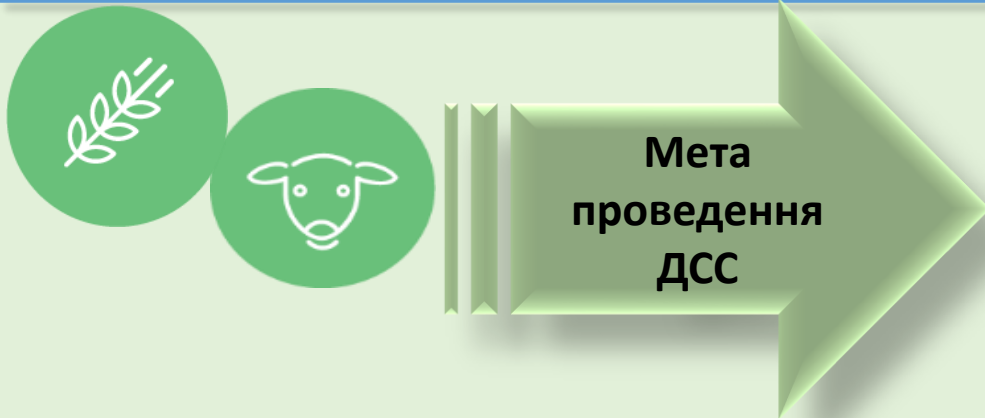
«Про порядок подання та заповнення даних ДСС
за формою № 50-сг (річна) "Звіт про основні економічні показники роботи
сільськогосподарських підприємств за 2022 рік"»

Форму ДСС надають
юридичні особи, які
здійснюють
сільськогосподарську
діяльність

не пізніше
28 лютого 2023 року

Бланки форми, затверджені наказом Держстату
08 червня 2022 р. № 153
(зі змінами, внесеними
наказом Держстату
від 10 листопада 2022 р. № 279)

РОЗ'ЯСНЕННЯ
щодо показників форми державного
статистичного спостереження
№ 50-сг (річна) "Звіт основні економічні
показники роботи сільськогосподарських
підприємств "
від 05 серпня 2022 року № 19.1.2-12/15-22

Формування інформації про витрати на продукцію сільського господарства підприємствами, що здійснюють сільськогосподарську діяльність, для інформаційного забезпечення аналізу структури витрат і ефективності виробництва продукції сільського господарства, розрахунку індексів цін на спожиті в сільському господарстві ресурси, складання економічних рахунків сільського господарства.

У рамках ДСС вивчаються питання щодо структури витрат, понесених сільськогосподарськими підприємствами на виробництво продукції сільського господарства та послуг, ефективності виробництва продукції сільського господарства, придбання ними матеріально-технічних ресурсів для виробничих потреб, надходження на ці підприємства продукції сільського господарства та її використання ними.

Форма є
джерелом
інформації

- ✓ виробничої собівартості продукції сільського господарства, виробленої підприємствами, з розподілом за видами витрат у частині продукції рослинництва (прямі матеріальні витрати (із них вартість насіння та посадкового матеріалу, вартість мінеральних добрив, вартість пального і мастильних матеріалів, вартість решти матеріальних витрат), прямі витрати на оплату праці, інші прямі витрати та загальновиробничі витрати (із них відрахування на соціальні заходи, амортизація, оплата послуг сторонніх організацій, решта інших прямих і загальновиробничих витрат)), за видами витрат у частині продукції тваринництва (прямі матеріальні витрати (із них вартість кормів, вартість пального і мастильних матеріалів, вартість решти матеріальних витрат), прямі витрати на оплату праці, інші прямі витрати та загальновиробничі витрати (із них відрахування на соціальні заходи, амортизація, оплата послуг сторонніх організацій, решта інших прямих та загальновиробничих витрат)), за видами продукції рослинництва та тваринництва; собівартості продукції сільського господарства, реалізованої підприємствами, з розподілом за видами продукції рослинництва та тваринництва; витрат підприємств на збут продукції сільського господарства з розподілом за видами продукції рослинництва та тваринництва;

Продовження

Форма є
джерелом
інформації

- ✓ **собівартості продукції сільського господарства, реалізованої підприємствами**, з розподілом за видами продукції рослинництва та тваринництва;
- ✓ **витрат підприємств на збут** продукції сільського господарства з розподілом за видами продукції рослинництва та тваринництва;
- ✓ **витрат підприємств на виробництво продукції (робіт, послуг) рослинництва** з розподілом за видами витрат (прямі матеріальні витрати (у тому числі насіння та посадковий матеріал, інша продукція сільського господарства, мінеральні добрива, пальне і мастильні матеріали, електроенергія, паливо й енергія, запасні частини, ремонтні та будівельні матеріали для ремонту), прямі витрати на оплату праці, інші прямі витрати (у тому числі відрахування на соціальні заходи, орендна плата за земельні частки (паї) та майнові паї), амортизація, загальновиробничі витрати (із них оплата послуг сторонніх організацій));
- ✓ **витрат підприємств на виробництво продукції (робіт, послуг) тваринництва** з розподілом за видами витрат (прямі матеріальні витрати (у тому числі корми (із них покупні), інша продукція сільського господарства, пальне і мастильні матеріали, електроенергія, паливо й енергія, запасні частини, ремонтні та будівельні матеріали для ремонту), прямі витрати на оплату праці, інші прямі витрати (у тому числі відрахування на соціальні заходи, орендна плата за майнові паї), амортизація, загальновиробничі витрати (із них оплата послуг сторонніх організацій));

Форма є
джерелом
інформації

- ✓ **запасів** на початок року,
- ✓ **обсягу продукції, отриманої протягом року** (уключаючи власне виробництво),
- ✓ **обсягу продукції, отриманої будь-яким іншим шляхом, крім власного виробництва**, з розподілом за видами продукції рослинництва, тваринництва та продукції переробки;
- ✓ **обсягу продукції, що вибула протягом року**, з розподілом за видами продукції рослинництва, тваринництва та продукції переробки та за напрямками вибуття (обсяг продукції, проданої переробним підприємствам;
- ✓ **обсяг продукції, переробленої на власних потужностях та переданої для перероблення на давальницьких засадах**;
- ✓ **обсяг продукції, реалізованої на ринках**;
- ✓ **обсяг продукції, реалізованої населенню** в рахунок оплати праці та земельні/майнові паї;
- ✓ **обсяг продукції, витраченої на годівлю сільськогосподарських тварин**;
- ✓ **обсяг продукції, витраченої для посіву** (посадки, інкубації);
- ✓ **обсяг продукції втраченої при зберіганні**;
- ✓ **кількості та вартості придбаних підприємствами матеріально-технічних ресурсів** для виробничих потреб із розподілом за видами матеріально-технічних ресурсів.

У випадку відсутності даних необхідно поставити у прямокутнику позначку – V

Не здійснюється вид економічної діяльності, який спостерігається	Якщо відсутня с/г діяльність
Одиниця припинена або перебуває в стадії припинення	що не пов'язано з реорганізацією
Здійснюється сезонна діяльність або економічна діяльність, пов'язана з тривалим циклом виробництва	тривалий цикл виробництва (не менше року)
Тимчасово призупинено економічну діяльність через економічні чинники/карантинні обмеження	через економічні чинники, карантинні обмеження);
Проведено чи проводиться реорганізація або передано виробничі фактори іншій одиниці	приєднання, злиття, поділ, перетворення
Відсутнє явище, яке спостерігається	відсутність витрат на виробництво продукції с/г

РОЗДІЛ 1. Структура собівартості за видами продукції сільського господарства

1.1. Продукція рослинництва

Назва виду продукції	Код рядка	Виробнича собівартість виробленої продукції (сума гр.2,7,8)	У тому числі				
			прямі матеріальні витрати – усього (сума гр.3–6)	із них			
				вартість насіння та посадкового матеріалу	вартість мінеральних добрив	вартість пального і мастильних матеріалів	вартість решти прямих матеріальних витрат
А	Б	1	2	3	4	5	6
Продукція рослинництва – усього (≥ сумі ряд.1102, 1111–1122)	1101						
Культури зернові та зернобобові (≥ сумі ряд.1103 –1110)	1102						3
за культурами							

Виробнича
собівартість
виробленої
продукції

Графа 1

Виробнича собівартість виробленої продукції сільського господарства не включає витрати на посіви, які повністю або частково загинули, витрати на утримання сільськогосподарських тварин, від яких не отримано тваринницької продукції, а **також не включає витрати на незавершене виробництво продукції**, яка фактично буде одержана в наступному році.

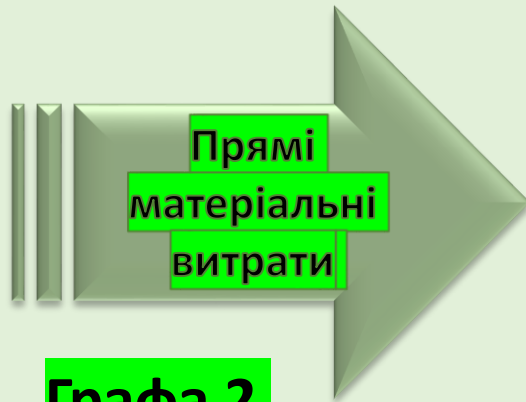
прямі матеріальні
витрати

прямі витрати на
оплату праці

інші прямі витрати

загальновиробничі
витрати

Прямими вважаються витрати, які можна віднести безпосередньо на відповідний об'єкт витрат або які розподіляються між об'єктами витрат пропорційно до бази, з якою ці витрати знаходяться в близькій залежності, зокрема витрати мастильних матеріалів розподіляються пропорційно вартості основного пального; амортизація і витрати на поточний ремонт приміщення - пропорційно площі, що використовується при виробництві окремих продуктів тощо

Графа 2

Прямі матеріальні витрати - це витрати цінностей (матеріалів), використаних безпосередньо на виробництво конкретного виду продукції

- ✓ вартість сировини й основних матеріалів;
- ✓ вартість насіння;
- ✓ вартість кормів;
- ✓ вартість пального і мастильних матеріалів;
- ✓ вартість купівельних напівфабрикатів та комплектуючих виробів;
- ✓ вартість палива й енергії;
- ✓ вартість будівельних матеріалів;
- ✓ вартість запасних частин;
- ✓ вартість тари й тарних матеріалів;
- ✓ вартість допоміжних та інших матеріалів,
- ✓ вартість мінеральних добрив,
- ✓ вартість пестицидів, засобів протруювання, гербіцидів, дефоліантів та інших хімічних і біологічних засобів, які використані для боротьби з бур'янами, шкідниками і хворобами сільськогосподарських рослин, вартість унесених власних і придбаних органічних добрив, вартість біопрепаратів і дезінфекційних засобів, які застосовуються у тваринництві,
- ✓ вартість іншої продукції сільського господарства (*зній, підстилка, яйця для інкубації*).

До статті "Сировина та матеріали" включається вартість

сировини та матеріалів, які є необхідними компонентами або утворюють основу виготовленої продукції:

- ✓ у цехах з виробництва комбікормів - вартість зерна, зерноsumішей, трав'яного борошна, жому, кормових дріжджів, сухого перегону, м'ясо-кісткового та рибного борошна, мінеральної сировини, мікродобавок та інших компонентів;
 - ✓ у млині, крупорушці - вартість зерна;
 - ✓ у пункті первинної обробки льону та продукції інших луб'яних культур - вартість соломки, трести;
 - ✓ у цехах з переробки овочів, фруктів та картоплі - вартість овочів, фруктів і картоплі, бобових, спецій, консервантів та інших продуктів;
- д) у виноробних цехах - вартість винограду, плодів та ягід, виноматеріалів, сокоматеріалів, спирту-ректифікату, цукру, вакуум-сусла, коньячного спирту, лимонної кислоти тощо;
- е) у цехах забою худоби - вартість худоби, птиці, звірів, кролів, каракульських ягнят;
- є) у підрозділах з переробки молока - вартість молока, молочних продуктів, цукру, ваніліну та інших продуктів.

Графа 3

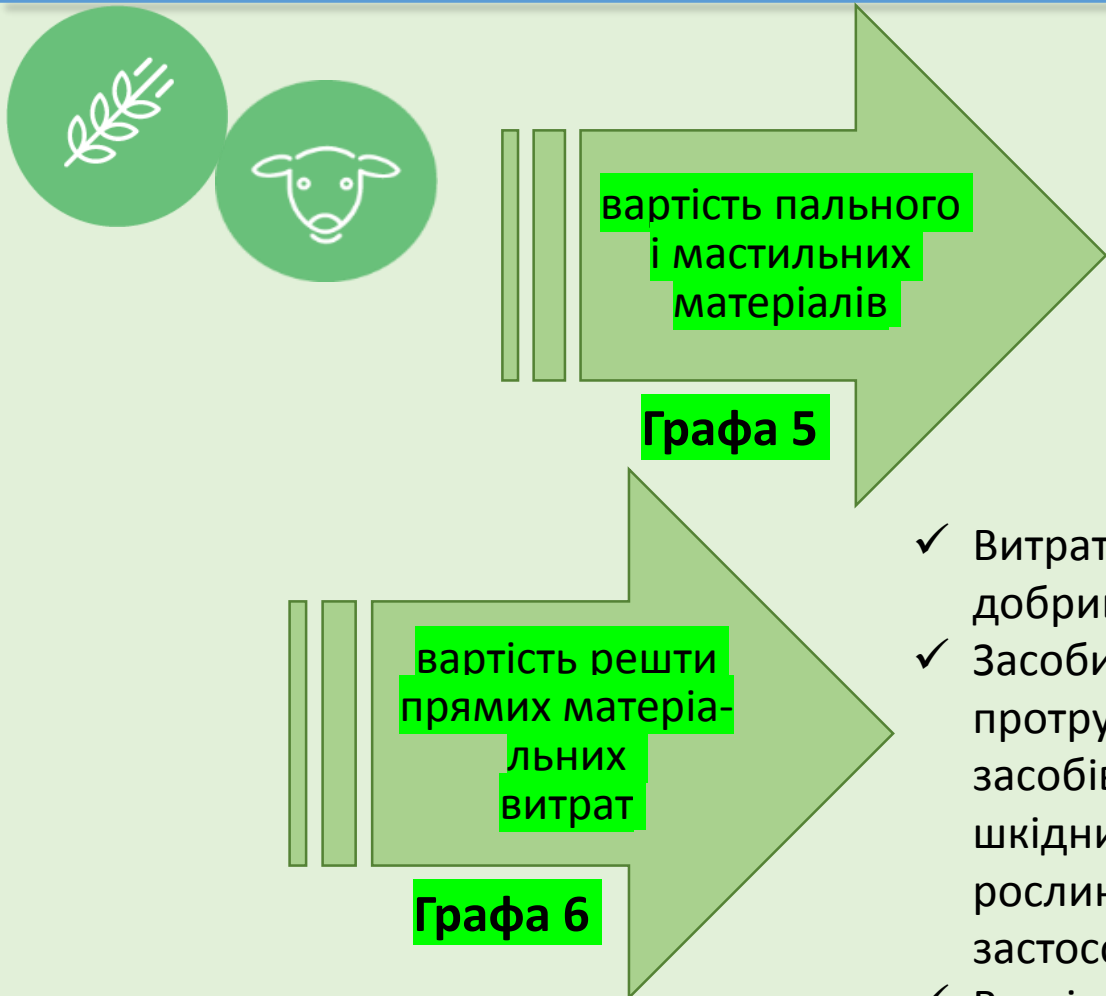
вартість насіння
та посадкового
матеріалу

Уключає вартість насіння та посадкового матеріалу власного виробництва і придбаного, що використані для посіву (посадки) відповідних сільськогосподарських культур та насаджень, крім молодих багаторічних насаджень. Витрати на підготовку насіння до посіву (протруювання, сортування тощо), навантаження та транспортування його до місця посіву **не включаються** у вартість насіння, а відносяться на виробництво певної сільськогосподарської культури (групи культур) за відповідними статтями витрат.

Графа 4

вартість
мінеральних
добрив

Уключає витрати на мінеральні добрива, фактично використані під урожай звітного року, **не включає витрати** на підготовку добрив, завантаження їх у транспортні засоби й розкидачі, вивезення в поле та внесення в ґрунт, які списують на конкретну сільськогосподарську культуру (групу культур) за відповідними статтями витрат. Вартість унесених власних і придбаних **органічних добрив не включається до цієї статті**, а включається до вартості решти прямих матеріальних витрат.

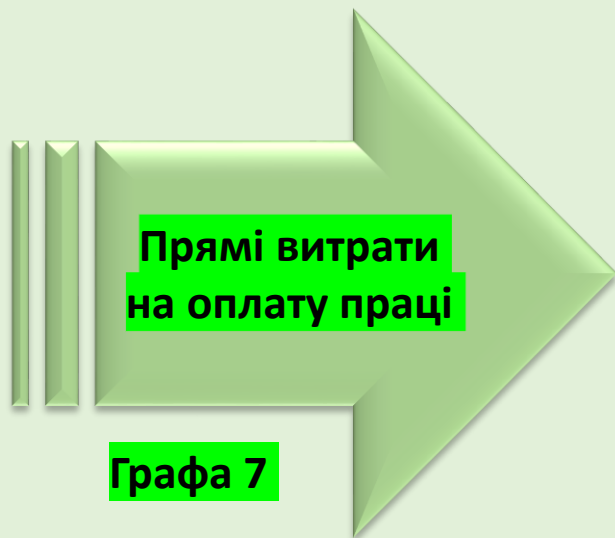
Уключає вартість пального, яке використане для виконання технологічних операцій, а також вартість мастил без витрат на їх транспортування власним транспортом.

- ✓ Витрати на внесені в ґрунт під сільськогосподарські культури органічні добрива (гній, торф, компост, сидеральні добрива);
- ✓ Засоби захисту рослин та тварин - вартість пестицидів, засобів протруювання, гербіцидів, дефоліантів та інших хімічних і біологічних засобів, які використані для боротьби з бур'янами, шкідниками і хворобами сільськогосподарських рослин, а також біопрепаратів та дезінфікуючих засобів, які застосовуються у тваринництві;
- ✓ Вартість послуг внутрішньогосподарських допоміжних підрозділів.

Продовження розділу 1

Назва виду продукції	Код рядка	прямі витрати на оплату праці	інші прямі витрати та загальновиробничі витрати – усього (сума гр.9–12)	із них				Собівартість реалізованої продукції (рахунок 90)	Витрати на збут (рахунок 93 або рахунок 96)
				відрахування на соціальні заходи	амортизація	оплата послуг сторонніх організацій	решта інших прямих та загальновиробничих витрат		
А	Б	7	8	9	10	11	12	13	14
Продукція рослинництва – усього (≥ сумі ряд.1102, 1111–1122)	1101								

- ✓ нарахована заробітна плата за окладами й тарифами,
 - ✓ премії та заохочення,
 - ✓ матеріальна допомога,
 - ✓ компенсаційні виплати,
 - ✓ оплата відпусток та іншого невідпрацьованого часу
- показник не включає оплату праці адміністративно-управлінського персоналу, а також зайнятих в інших видах діяльності, не пов'язаних із сільськогосподарським виробництвом.

відрахування на
соціальні заходи

Уключають

✓ суму єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування працівників підприємства, задіяних у процесі виробництва, що сплачується роботодавцем та суму витрат на пільгові пенсії;

не включають внески на недержавне пенсійне забезпечення та відрахування на військовий збір.

інші прямі витрати
та
загальновиробничі
витрати – усього

Графа 8

амортизація

Усіх видів основних засобів виробничого призначення (крім земельних ділянок, які не підлягають амортизації), інших необоротних матеріальних активів і нематеріальних активів, які використовувались у виробництві сільськогосподарської продукції.

оплата послуг
сторонніх
організацій

Оплата стороннім організаціям за послуги з поточного ремонту сільськогосподарської техніки, автомобілів, унесення добрив, боротьби зі шкідниками рослин і хворобами тварин (уключаючи дані щодо вартості використаних ними отрутохімікатів, біопрепаратів, медикаментів та інших засобів захисту), транспортування вантажів тощо. До витрат на оплату послуг сторонніх організацій, отриманих підприємством для виробництва продукції тваринництва, також уключають вартість хімікатів, які використані з ветеринарно-профілактичною метою (хлорного вапна, каустичної соди, гексахлорану, мідного та залізного купоросу тощо).

решта інших
прямих та
загальновироб-
ничих
витрат

Витрати на підготовку персоналу, службові відрядження, плата за оренду земельних і майнових паїв та витрати, пов'язані з підтриманням орендованих земельних і майнових паїв у належному технічному стані, витрати на проведення поточних капітальних ремонтів

До складу загальновиробничих витрат включаються:

- ✓ витрати на утримання основних засобів (включаючи орендну плату), які обслуговують виробничі процеси в різних напрямках діяльності господарства;
- ✓ Витрати на утримання складів для зберігання виробничих запасів (крім складів для зберігання продукції на реалізацію);
- ✓ витрат на пожежну охорону;
- ✓ поточні витрати, пов'язані з утриманням та експлуатацією засобів природоохоронного призначення (очисних споруд, фільтрів);
- ✓ витрати на захоронення екологічно небезпечних відходів;
- ✓ оплата послуг сторонніх організацій щодо приймання, зберігання та знищення екологічно небезпечних відходів та очищення стічних вод;
- ✓ інші види поточних витрат на збереження природи;
- ✓ витрати, пов'язані з добуванням та використанням природної сировини, на рекультивацію земель.

Показник складається з *виробничої собівартості продукції*, що була реалізована протягом звітного року, *нерозподілених постійних загальновиробничих витрат і наднормативних виробничих витрат*. Цей показник не включає адміністративні витрати, витрати на збут та інші операційні витрати.

До показника включають дані про собівартість продукції, реалізованої в натуральному вигляді у фактично сплаченій масі після її відвантаження за межі підприємства на підставі оформлених документів незалежно від надходження платежів за неї, а саме проданої за готівку, безготівково, за бартером, на інших умовах, крім давальницьких.

Показник не відображає:

- ✓ собівартість продукції сільського господарства власного виробництва, переробленої на власних (орендованих) потужностях,
- ✓ продукції, переданої іншим підприємствам на давальницьких засадах,
- ✓ продукції, використаної для внутрішніх потреб підприємства (на насіння, корми тощо),
- ✓ продукції, спожитої (використаної) безпосередньо працівниками підприємства (членами їх сімей) на безоплатній основі (матеріальна допомога, натуроплата тощо),
- ✓ собівартість продукції сільського господарства, переданої іншим підприємствам на зберігання,
- ✓ собівартість купленої підприємством для її подальшої реалізації (перепродажу),
- ✓ собівартість продукції, повернутої в рахунок різних видів позик.

Витрати на збут включають витрати, пов'язані з реалізацією (збутом) продукції (товарів, робіт, послуг):

- ✓ витрати пакувальних матеріалів для затарювання готової продукції на складах;
- ✓ витрати на ремонт тари для зберігання продукції;
- ✓ оплата праці та комісійні винагороди продавцям, торговим агентам та працівникам підрозділів, що забезпечують збут;
- ✓ витрати на рекламу та дослідження ринку (маркетинг);
- ✓ витрати на передпродажну підготовку товарів;
- ✓ витрати на відрядження працівників, зайнятих збутом;
- ✓ витрати на утримання необоротних активів, пов'язаних зі збутом продукції, товарів, робіт, послуг (оперативна оренда, страхування, амортизація, ремонт, опалення, освітлення, охорона);
- ✓ витрати на транспортування, перевалку і страхування готової продукції (товарів), транспортно-експедиційні та інші послуги;
- ✓ витрати на гарантійний ремонт і гарантійне обслуговування;
- ✓ інші витрати, пов'язані зі збутом продукції, товарів, робіт, послуг.

До складу витрат на збут не відносяться витрати, які згідно договору поставки виконуються постачальником за окрему плату (вартість тари, відпускна ціна доставки цінностей до споживача тощо).

РОЗДІЛ 2. Витрати на виробництво продукції (робіт, послуг) сільського господарства

Види витрат	Код рядка	Витрати на виробництво продукції (робіт, послуг) рослинництва	Витрати на виробництво продукції (робіт, послуг) тваринництва	Види витрат	Код рядка	Витрати на виробництво продукції (робіт, послуг) рослинництва	Витрати на виробництво продукції (робіт, послуг) тваринництва
А	Б	1	2	А	Б	1	2
Прямі матеріальні витрати – усього (із рахунків 23, 80 або із рахунку 23) (≥ сумі ряд.2002, 2003, 2005–2010)	2001			Прямі витрати на оплату праці (рахунки 47, 66, 81 або рахунки 47, 66)	2011		
у тому числі				Інші прямі витрати – усього (≥ сумі ряд.2013–2016)	2012		
насіння та посадковий матеріал	2002		×	у тому числі			
корми	2003	×		відрахування на соціальні заходи (із рахунків 65,82 або із рахунку 64)	2013		
із них покупні	2004	×		орендна плата за:			
інша продукція сільського господарства (гній, підстилка, яйця для інкубації)	2005			земельні частки (паї)	2014		×
мінеральні добрива	2006		×	майнові паї	2015		
пальне і мастильні матеріали (нафтопродукти, газ для автомобілів і т. ін.)	2007			амортизація (рахунки 83, 91, 92 або рахунки 23, 96)	2016		
електроенергія	2008			Загальновиробничі витрати – усього (рахунок 91)	2017		
паливо й енергія (вугілля, торф, дрова, газ тощо)	2009			із них			
запасні частини, ремонтні та будівельні матеріали для ремонту	2010			оплата послуг сторонніх організацій	2018		

Показники щодо витрат на виробництво продукції (робіт, послуг) сільського господарства включають прямі та загальновиробничі витрати на виробництво продукції (робіт, послуг) у рослинництві та тваринництві за період з 01 січня до 31 грудня звітного року.

Витрати на виробництво продукції (робіт, послуг) уключають витрати на повністю загиблі посіви сільськогосподарських культур і на окремі види тварин, що не дали тваринницької продукції протягом року, які списані на збитки підприємства (надзвичайні витрати), а також зміни у витратах на незавершене виробництво.

Адміністративні витрати не відображаються.

Обсяг прямих матеріальних **витрат на виробництво продукції (робіт, послуг)** рослинництва або тваринництва, у тому числі за складовими, прямих витрат на оплату праці, інших прямих витрат та загальновиробничих витрат за період з 01 січня до 31 грудня звітного року **може бути більшим або дорівнювати обсягу** прямих матеріальних **витрат**, прямих витрат на оплату праці, інших прямих витрат та загальновиробничих витрат, **уключених до виробничої собівартості виробленої (фактично одержаної у звітному році) продукції** рослинництва або тваринництва відповідно (наприклад, за рахунок змін у витратах на незавершене виробництво).

РОЗДІЛ 3. Наявність і рух продукції сільського господарства

✓ Показники щодо наявності і руху продукції сільського господарства містять дані, які відображають інформацію про надходження та використання протягом звітного року основних видів продукції сільського господарства.

✓ Запаси на початок року відображають загальну кількість продукції, що була в наявності в підприємства незалежно від її призначення (на насіння, на годівлю худоби, на продаж тощо), джерел надходження (виробництво, придбання, одержання позик тощо) та місця зберігання (безпосередньо в господарстві, в орендованих приміщеннях, на елеваторах, в інших підприємствах тощо).

✓ Обсяг продукції, отриманої протягом року (уключаючи власне виробництво), відображає загальну кількість продукції, що надійшла на підприємство у звітному році, незалежно від джерел її надходження: власного виробництва, придбаної, одержаної за обмінними операціями та іншими надходженнями (уключаючи насінневі та фуражні позики), а також продукції, отриманої в рахунок оплати за переробку сировини.

Обсяг продукції, отриманої протягом року, за мінусом продукції, отриманої будь-яким іншим шляхом, крім власного виробництва, за відповідними видами продукції має бути зіставний із загальними обсягами виробництва продукції, відображеними у формах № 29-сг (річна) "Звіт про площі та валові збори сільськогосподарських культур, плодів, ягід і винограду" та № 24 (річна) "Звіт про виробництво продукції тваринництва, кількість сільськогосподарських тварин і забезпеченість їх кормами".

➤ Крім того, якщо різниця між зазначеними обсягами отриманої продукції за видами більше нуля, має бути відображена інформація про структуру виробничої собівартості за відповідними видами продукції сільського господарства.

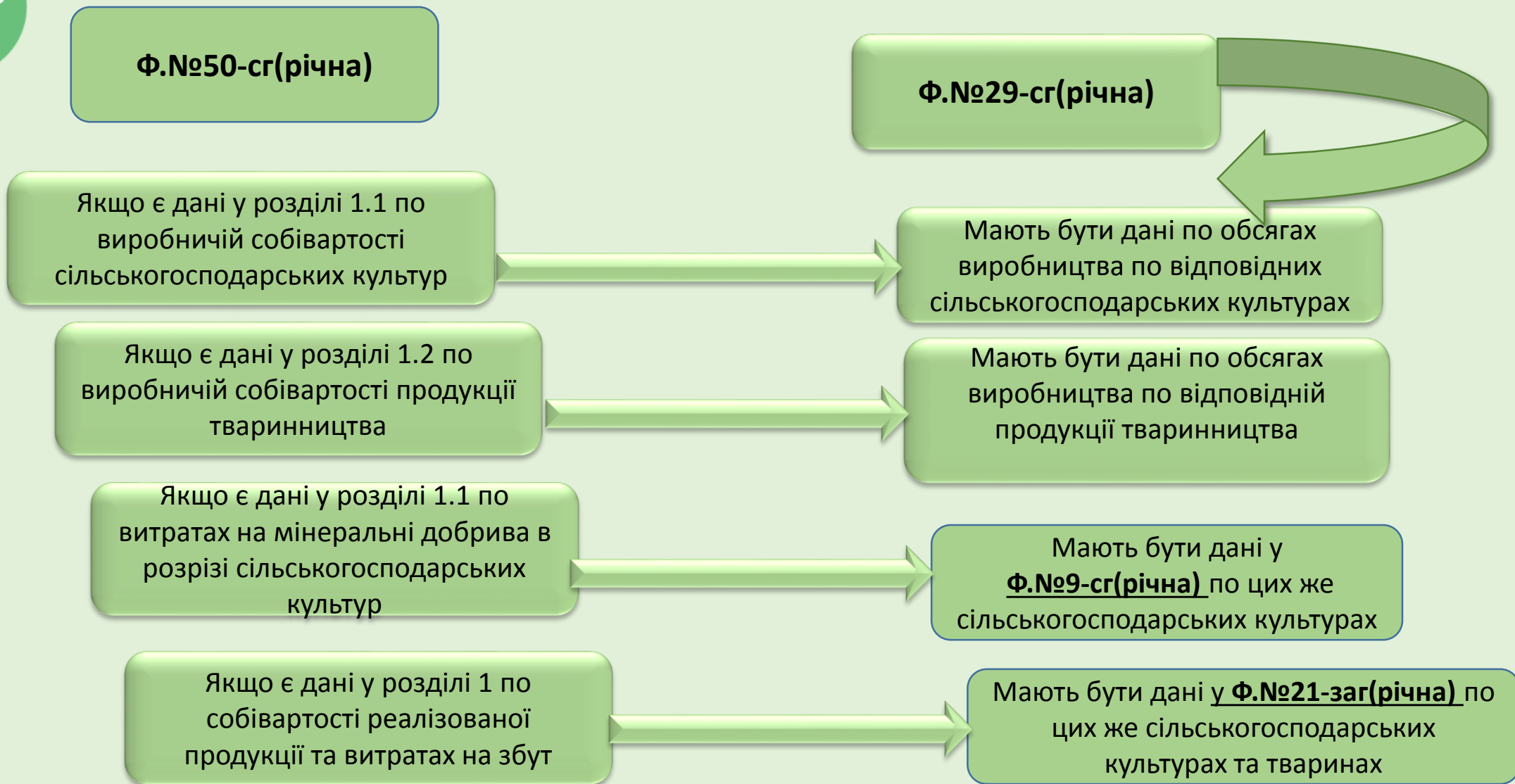

РОЗДІЛ 4. Придбання матеріально-технічних ресурсів для виробничих потреб

- ✓ Матеріально-технічні ресурси вважаються придбаними, якщо вони фактично надійшли на підприємство, незалежно від умов їх оплати, уключаючи товари та послуги, що придбані в кредит.
- ✓ Ці дані не включають техніку, що надійшла на підприємство на умовах оренди чи лізингу, яка не вважається придбаною.
- ✓ Вартість продукції, придбаної в кредит, відображає безпосередню вартість продукції без урахування відсотків за кредит.
- ✓ Якщо у розділі заповнено інформацію щодо кількості та вартості придбаних насіння, розсади, саджанців, кормів, нафтопродуктів, вугілля, газу природного, добрив мінеральних, засобів захисту рослин, запчастин, будівельних матеріалів, отриманих послуг - має бути наведена інформація щодо відповідних прямих матеріальних витрат для виробництва продукції (робіт, послуг) сільського господарства (за винятком окремих випадків, коли матеріально-технічні ресурси були придбані, але не були використані для виробництва продукції (робіт, послуг) сільського господарства у звітному році).

Співставлення даних форми з іншими формами зі статистики сільського господарства

Звертаємо Вашу увагу, що з **1 січня 2023 року набув чинності новий Закон України «Про офіційну статистику»**, відповідно до статті 4 якого передбачено подання статистичної та фінансової звітності виробникам офіційної статистики виключно в електронній формі.

Для зручності подання респондентами звітності в електронній формі Держстат створив безкоштовний онлайн-сервіс "Кабінет респондента" (<https://statzvit.ukrstat.gov.ua>). Доступ до системи здійснюється цілодобово та не потребує інсталяції будь-яких програм. Також звітність в електронній формі можна подати за допомогою іншого програмного забезпечення (https://ukrstat.gov.ua/elektr_zvit/per_pz.htm).

За потреби, за консультаціями з питань подання статистичної звітності можете звертатись до
Управління збирання, підготовки даних та взаємодії з респондентами:
52-57-78, 52-57-64, (096) 398-49-78.

Управління обробки даних статистичних спостережень : 52-57-65, 52-57-66, 52-57-68

Також запрошуємо до вайбер-спільноти «Вінницястат респондентам», яка працює у безкоштовному месенджері «Viber». Для цього потрібно у полі пошуку ввести «Вінницястат респондентам», в якій ви зможете в режимі онлайн отримати всю необхідну для Вас інформацію з питань заповнення та подання статистичної звітності.

ГОЛОВНЕ УПРАВЛІННЯ СТАТИСТИКИ У ВІННИЦЬКІЙ ОБЛАСТІ

- ↶ Статистична звітність:
коли і як подавати?
- ↶ Допомога респондентам

Доеднуйтесь до вайбер-спільноти:

Вінницястат респондентам

ukrstat.gov.ua

ukrstat.gov.ua

+38 (0432) 52-57-78
+38 (096) 398-49-78

відеоінструкції заповнення з
<https://cutt.ly/2bdQ9Ne>